

ПРОГРАМУВАННЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ПРИКЛАДНИХ ВПРАВ УЧНІВ ТРЕТЬОГО КЛАСУ

Іващенко О.В., Худолій О.М., Мірошніченко Д.Т.

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

Постановка проблеми. Проблема фізичного виховання дітей і підлітків є актуальною у зв'язку зі зміною парадигми шкільної освіти [Іващенко, О.В., Цеслицка, М., Худолій, О.М., & Єрмаков, С.С., 2014; Іващенко, О.В., Мушкетя, Р., Худолій, О.М., & Єрмаков, С.С., 2014; Худолій, О. М., & Марченко, С. І., 2007]. Лазіння по канату — найбільш складна вправа і без відповідної підготовки учню часто не вдається піднятися навіть на невелику висоту на канаті. Вправи в лазінні по канату потребують доброї силової підготовки і уміння поєднувати рухи руками і ногами. Досвід роботи учителів фізичної культури свідчить про те, що навчити дітей «цілісним» методом дуже важко. Для навчання учнів фізичним вправам рекомендується спеціально складені програми типу алгоритмічних розпоряджень. От-же розробка програми алгоритмічного типу навчання лазінню по канату для дітей молодшого шкільного віку є актуальною.

Лазіння по канату розглядається як важливий засіб фізичної підготовки школярів [Худолій, О.М. 2008; Іващенко, О.В., 2016]. Навчання лазінню має свої особливості, найкращий результат дає програмоване навчання. Метод алгоритмічних розпоряджень є найбільш ефективним в процесі навчання фізичних вправ [Мірошніченко, Д.Т., 2007; Іващенко, О.В., Худолій, О.М., & Мірошніченко, Д.Т., 2016; Іващенко, О.В., Худолій, О.М., Єрмаков, С.С., Черненко, С.О., & Головкин, А.Р., 2015]. Ефективність програмованого навчання залежить насамперед від правильного розуміння самого процесу навчання. Оптимізувати процес навчання можна тільки на основі правил переробки інформації.

Мета дослідження — розробити програму навчання лазінню у висі на зігнутих руках учнів третього класу.

Методика дослідження. У роботі використані такі методи: аналіз науково-методичної літератури, педагогічні спостереження, педагогічний експеримент, методи математичної статистики. В експери-

© Іващенко О.В., Худолій О.М., Мірошніченко Д.Т., 2017

менті реєструвався рівень навченості вправам серій навчальних завдань. Використаний ймовірний підхід до оцінки процесу навчання. Для кожної вправи навчальних завдань розраховувався коефіцієнт навченості: $p=m/n$, де m — кількість успішно виконаних спроб (позначається як «1» — виконано), n — загальна кількість спроб. У подальшому для ймовірностей (p) розраховувалися елементарні статистики; для встановлення взаємозв'язку використовувався кореляційний аналіз, для визначення цілісності запропонованої програми — факторний аналіз. У дослідженнях взяли участь учні третього класу: 16 дівчаток і 14 хлопчиків.

Результати дослідження. Аналіз науково-методичної літератури дозволив встановити алгоритм розробки програми навчання, який складається з формулювання мети навчання, опису вправи, встановлення вимог до учнів, підбору навчальних завдань, визначення точок контролю над засвоєнням вправи, визначення доступних завдань, написання програми, упорядкування тематичного плану графіка.

На основі даних О.М. Худолія була упорядкована програма лазіння висі на зігнутих руках для школярів молодших класів.

Кореляційний аналіз показав, що між рівнем навченості навчальним завданням і умінням лазити по канату у висі на зігнутих руках спостерігається висока кореляційна залежність (0,771—0,980). Кожне завдання позитивно зв'язане з наступним, це свідчить про те, що вони підібрані по складності. Крім цього виявлена висока кореляційна залежність, як між завданнями серії, так і між серіями навчальних завдань. Звертає увагу те, що між навченістю вправам техніки руху руками і ногами існує позитивна залежність (0,463—0,520). Отже, в запропонованій програмі всі навчальні завдання позитивно зв'язані з цільовою руховою навичкою. Між завданнями різних серій існує позитивний кореляційний зв'язок. У результаті факторного аналізу виділилося три фактори. Аналіз показав, що перший фактор має найбільшу вагу і є домінантним. Його можна характеризувати як «цілісність навчальної програми», тому що найбільшу кореляційну залежність з ним мають «Лазіння на задану відстань» (0,902; 0,895), а інші показники ввійшли в фактор з досить високими коефіцієнтами кореляції. Отже, пропонується програма характеризується цілісністю. Окремі групи вправ не виділяються як структурні елементи, це вказує на високу залежність кожної вправи від попередньої.

Аналіз показав, що для засвоєння рухових завдань достатньо кожне повторювати 6—10 разів в одному занятті. Для навчання лазанню по канату пропонуємо план-графік і програму, які пройшли експериментальну перевірку (таблиця 4, 5).

Висновки

У запропонованій програмі навчання лазінню по канату всі навчальні завдання позитивно зв'язані з цільовою руховою навичкою. Між завданнями різних серій існує позитивний кореляційний зв'язок.

Навчальна програма характеризується цілісністю. Окремі групи вправ не виділяються як структурні елементи, це вказує на високу залежність кожної вправи від попередньої.

Встановлено, що навчальні завдання доступні для школярів трьох класів. Послідовне навчання кожній групі вправ до рівня навченості 75—80 % сприяє ефективному засвоєнню рухового матеріалу.

Перспективним напрямком подальших розвідок встановлення закономірностей процесу навчання руховим діям дітей молодшого шкільного віку.

Література

1. Іващенко, О.В. (2016). Моделювання процесу фізичного виховання школярів: Монографія. Харків: ОВС.
2. Іващенко, О.В., Мушкета, Р., Худолій, О.М., & Єрмаков, С.С. (2014). Характеристика силової підготовленості хлопців 6–7 класів. Теорія та методика фізичного виховання, 0(3), 17–24. doi:<https://dx.doi.org/10.17309/tmfv.2014.3.1104>
3. Іващенко, О.В., Худолій, О.М., & Мірошніченко, Д.Т. (2016). Структурна модель формування рухової функції у дівчаток молодших класів. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт, 139 (1), 82–86
4. Іващенко, О.В., Худолій, О.М., Єрмаков, С.С., Черненко, С.О., & Головка, А.Р. (2015). Педагогічний контроль рівня рухової підготовленості хлопчиків молодших класів. Теорія та методика фізичного виховання, 0(2), 32–40. doi:<https://dx.doi.org/10.17309/tmfv.2015.2.1140>
5. Іващенко, О.В., Цеслицка, М., Худолій, О.М., & Єрмаков, С.С. (2014). Моделювання силової підготовленості дівчат 6–7 класів. Теорія та методика фізичного виховання, 0(3), 10–16. doi:<https://dx.doi.org/10.17309/tmfv.2014.3.1103>

6. Мірошніченко, Д.Т. (2007). Методика навчання акробатичним вправам учнів молодших класів. Теорія та методика фізичного виховання, (12), 29–31.
7. Худолій, О. М., & Марченко, С. І. (2007). Моделювання розвитку швидко-кісно-силових здібностей у школярів 2-4 класів засобами рухливих ігор. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія за ред. проф. Єрмакова СС—Харків: ХДАДМ (ХХПІ), (8), 139-142.
8. Худолій, О.М. (2008). Прикладні гімнастичні вправи в школі. Теорія та методика фізичного виховання, (11), 19–26.